

Из рада одбора делатности...

Седница Одбора делатности основних и средњих школа одржана је у Београду 11. фебруара 2010. године. Седници је присуствовао 21 члан Одбора, а главна тема на Дневном реду је била рационализација запослених у основним и средњим школама. Поред тога, анализираи је рад окружних, градских и покрајинских одбора, избори у Синдикату образовања Србије и активности на ажурирању базе података нашег чланства.

После усвајања списника са претходне седнице, председник Републичког одбора информисао је присутне са подацима о броју запослених који су се пријавили у анкети Министарства просвете, односно који ће добити стимулативну отпремнину. Број пријављених од 210 је миноран у односу на укупан број запослених у основним и средњим школама и на основу тога је јасно да ова акција није успела. Томе је, свакако, допринело Министарство финансија које је изменило критеријуме, тако што није дозволило прерасподелу часова, већ је инсистирало на укидању радног места. Синдикат образовања Србије начелно није за рационализацију, а ако је она неопходна, онда се залажемо за то да се све ултуде остварене рационализацијом броја запослених искористе за побољшање материјалног положаја запослених. Дописом Министарства просвете синдикати су изманипулисани, јер се у њему помиње да је у сарадњи са синдикатима покренута ова анкета, иако је у међувремену Министарство фи-

нансија променили критеријуме. Извештаји о раду одбора на територији су углавном доста врљени у писменом облику. Договорено је да се сви преостали извештаји прикупе до мартовске седнице Републичког одбора и да буду објављени у "Синдикалном перу".

У вези ажурирања базе чланства Синдиката образовања Србије, констатовано је да је досад прикупљено више од 320 спискова, а преостали ће бити поново достављени председницима синдикалних организација да их попуне. Та активност се и даље наставља за предшколске установе, факултете и високе школе, ученичке и студентске домове.

Избори у Синдикату образовања Србије су почели у синдикалним организацијама. На седници је истакнуто да су сви изабрани председници обавезни да Републичком одбору доставе записнике са изборних састанака и ултенике са својим подацима.

Регистрација синдикалних организација

Ре неколико бројева "Синдикалног пера" писали смо на ову тему. Сада је она још актуелнија, јер је почео изборни процес, како у Синдикату образовања Србије и Савезу самосталних синдиката Србије, тако и у другим централама. Ово истичемо из разлога што ће у току избора добити допромена, које ће морати да се евидентирају у ресорном министарству, као и у Министарству за рад и социјалну политику. То значи да ће Министарство бити затрпано захтевима за промену у регистрацији.

У овом поступку важно је имати на уму:

- свака синдикална организација, која има жиро рачун и печат, некада је регистрована.

- та регистрација је основни документ на основу којег се при-

збор динамике избора било би најпожељније да они буду завршени до 15. јуна у свим синдикалним организацијама. Седница је завршена око 14 часова.

У Београду је 23. фебруара одржана и седница Одбора делатности високог образовања. На седници су разматране активности Одбора у протеклом периоду. На седници су разматране активности Одбора у протеклом периоду. На седници су разматране активности Одбора у протеклом периоду. На седници су разматране активности Одбора у протеклом периоду.

У протеклом периоду у оквиру Републичког одбора Синдиката образовања Србије вођена је жива активност која се односила на утврђивање стратегије за преговоре с Владом о Протоколу за 2010. годину. Што се тиче рационализације у просвети, договорено је да од државе буде затражено да се она примени и за запослене у високом образовању, али да се морају прецизно дефинисати услови и критеријуми за стимулацију запослених. У вези са увођењем фиксираних каса у високом образовању, став Одбора је да држава не верује сама себи и да жели да додатно опорезује установе. Ни самој држави није јасно како то треба да функционише и није упозната са свим проблемима које то носи.

Ажурирање чланства Синдиката образовања Србије у високом образовању је активност коју смо, такође, започели и у вези с тим су подвргли споровима при сутини, а осталим условима пре ће бити послати поштом са прецизним ултством.

МИОДРАГ КАМПЕРЕЛИЋ

Мачвански и Јабланички округ

Како је на седницама одбора делатности најављено, од овог броја "Синдикалног пера" објављујемо извештаје о раду одбора на територији. С обзиром на то да представљају документ, објављујемо их у интегралној верзији, без редакцијске опреме.

ШАБАЦ,

ВЛАДИМИРЦИ И КОЦЕЉЕВА

Одбор синдиката образовања Шабца, Владимирци и Коцељеве тренутно броји 27 чланова и чине га председници синдикалних организација из основних, средњих и три школе Високих струковних студија које раде у Шабцу.

У извештајном периоду, током 2009. године, Одбор је од досадашње 22, одржао четири седнице.

Одбор је заседао, углавном, непосредно по одржавању седница Републичког одбора Синдиката образовања Србије.

У извештајном периоду посебно истичемо деветнаест седницу одржану 16. марта 2009. године, на којој су поред председника синдикалних организација присуствовали и директори и секретари школа. Председник и правник РС-а су детаљно тумачили одредбе Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовама ученика и Посебног колективног уговора за високо образовање.

Следећа, односно 20. седница Одбора била је посвећена решавању проблема неисплаћених јуниларних награда. После оствареног контакта са представницима Градске управе и овој проблем је успешно решен тако што су јуниларне награде исплаћене свим запосленим који су то право стекли. На истој седници размотрене су и претпоставе за организовање протеста Савеза самосталних синдиката Србије заказаног за 29. април 2009. године.

Двадесетправа седница Одбора одржана је 26. августа 2009. године. На овој седници чланови Одбора су информисани о неисплаћеним зарадама у појединим школама у Србији и Закону о основама система образовања и васпитања. Задња седница Одбора синдиката образовања Шабца, Владимирци и Коцељеве у извештајном периоду, одржана је трећег новембра 2009. године. И на тој је разматрана Информација са седнице Републичког Одбора синдиката образовања Србије, одржаног 23. октобра 2009. године.

На овој седници посебна пажња посвећена је активностима које Републички одбор води у пролећу рационализације броја запослених у основним и средњим школама.

Поред наведених активности Одбор се током 2009. године посебно ангажовао на радно-правној заштити чланства, као и на његовом даљем масовљењу.

Седницама Одбора је, у просеку, присуствовало више од 20 чланова. Већина њих су свакодневно

долазили у Веће Савеза самосталних синдиката Шабца, Владимирци и Коцељеве, ради правовременог и потпуног информисања, што указује на њихову заинтересованост за остварење бољег материјалног, социјалног и радно-правног статуса запослених у школама.

Председник Одбора, **МИЛКА ПЕТКОВИЋ**

ЈАВЛАНИЧКИ ОКРУГ

У току 2009. године, одржане су три седнице Окружног одбора.

15. седница Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког стандарда Јабланичког округа у петак, 20. марта 2009. године.

На седници разматрана је информација о одржаној седници РС-а док је на основу предлога чланова Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког стандарда Јабланичког округа, једногласно је усвојен следећи

ЗАКЉУЧАК

1. Директорима установа потребно је доставити захтев за увећање месечне плате председника синдиката у складу са одредбама поменутог колективног уговора.

2. Синдикалне организације које још увек користе печате који су неуредкађени са одредбама Статута о изгледу печата, обавезне су да израде нове печате у најкраћем могућем року. Сву потребну стручну помоћ око израде печата, синдикалним организацијама пружиће стручна служба самосталних синдиката Лесковац.

3. Председници синдикалних организација који још увек ниу додали Синдикату образовања Србије тражене статистичке податке према допису из јануарског Синдикалног пера, морају, то да урде што пре како би доказивали њем бројности чланства било омогућено да се уђе у пролећу исплате накнаде председницима синдиката за обављање синдикалне активности. Сву потребну помоћ пружиће стручна служба Савеза самосталних синдиката Лесковац.

* * *

16. седница Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког

стандарда Јабланичког округа у уторак, 16. јуна 2009. године.

На седници разматрана је информација о одржаној седници РС-а и информација о донетој одлуци РС-а о изборима у синдикалну образовања Србије за период 2011 - 2016 године.

На основу предлога чланова Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког стандарда Јабланичког округа, једногласно је усвојен следећи

ЗАКЉУЧАК

1. Упутити допис РС-у радника основног, средњег образовања и ученичког стандарда Србије у коме ће се захтевати једнако залагање за интерес

вих синдикалних организација у Србији по питању поштовања одредаби члана 55. Посебног колективног уговора за основно, средње образовање и ученички стандард Србије.

2. Упутити захтев председнику РС-а радника основног, средњег образовања и ученичког стандарда Србије да захтев састанак са министром образовања на којем би се утврдио начин испуњавања обавеза предавиђених чланом 55. Посебног колективног уговора за основно, средње образовање и ученички стандард Србије у смислу договора о циркулансом писму директорима свих школа са информацијама за спровођење одредаби члана 55 ПКУ.

* * *

17. седница Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког стандарда Јабланичког округа у петак, 23. октобра 2009. године.

На седници разматрана је информација о одржаној седници РС-а, информација о рационализацији броја запослених у основним и средњим школама и дискутовано о Предлогу измене и допуне Статута Синдиката образовања Србије.

На основу предлога чланова Окружног одбора синдиката радника основног и средњег образовања и ученичког стандарда Јабланичког округа, једногласно је усвојен следећи

ЗАКЉУЧАК

1. Упутити допис РС-у радника основног, средњег образовања и ученичког стандарда Србије у коме ће се захтевати правно регулисане уплате доприноса у складу са процентом предавиђене норме запосленог.

2. У чл. 4. Предлога измене и допуне Статута Синдиката образовања Србије предавиђети инженернице Окружног одбора на територији у случају неспровођења избора у синдикалној организацији.

У Лесковцу 8. фебруар 2010.

Окружни одбор Синдиката

Јабланичког округа

Председник **СПАЂАНА ПАЛЛОВИЋ**

Укратко

Извештаји о раду одбора на територији

Министарство рада крши Закон?

Од децембра 2009. године Министарство рада и социјалне политике је почело да доноси решења о утврђивању репрезентативности појединих синдиката без предлога Одбора за утврђивање репрезентативности, што је довело до конфузије и одбијања законито утврђених репрезентативних синдиката да учествују у преговорима са таквим синдикатима.

Најдрастичнији случај је утврђивање репрезентативности Синдиката радника у просвети Србије, коме је решењем Министарства рада и социјалне политике од 7. децембра 2009. године, број 110-00503/2009-02 утврђена репрезентативност у делатности основног и средњег образовања и домовна

ученика и то за територију целе Републике. Против овако донетог решења, Синдикат образовања Србије је 23. децембра 2009. године поднео тужбу Врховном суду Србије са захтевом да се наведено решење поништи као незаконито. Тужба је поднета у циљу спречавања незаконитог поступања министра за рад и социјалну политику и да се примена закона односи и на рад свих државних органа, а не да се своди на дневно политичке потребе.

Утврђивање репрезентативности синдиката прописана је одредбама чланова 223-239 Закона о раду ("Службени гласник РС" бр. 24/05 и 61/05), којима је утврђено да Репрезентативност синдиката за територију Републике Србије односно јединице територијалне аутономије или локалне самоуправе, односно у грани, групи, подгрупи или делатности, и репрезентативност удружења послодавца - утврђује министар, на предлог Одбора за утврђивање репрезентативности, (члан 224.) и да Одбор чине по три представника Владе, синдиката и удружења послодавца, који се именују на четири године. Представнике Владе именује Влада на предлог министра, а представнике синдиката и удружења послодавца именују синдикати и удружења послодавца - чланови Социјално-економског савета. Административно-стручне послове за Одбор обавља Министарство (члан 225.).

Према одредби члана 225. 227. Закона, захтев за утврђивање репрезентативности синдикат подноси Одбору. Уз захтев се доставља изјава лица овлашћеног за приступање и представљање синдиката о броју чланова. Укупан број запослених на територији одређене територијалне јединице, у грани, групи, подгрупи или делатности утврђује се на основу података органа надлежног за статистику, односно другог органа који води одговарајућу евиденцију.

Поступак по захтеву за утврђивање репрезентативности је прописан одредбама чланова 228-232 Закона којима је иричито утврђено да министар доноси решење на основу предлога Одбора и да у случају неслагања са предлогом може да тражи преиспитивање предлога, и да ако Одбор остане код свог предлога министар је обавезан да поступи по предлогу и донесе решење у складу са предлогом Одбора.

Из наведених одредаби Закона јасно произлази да само Одбор може по утврђеном поступку утврђивати репрезентативност синдиката, док је решење које доноси министар формалне природе из разлога што Одбор није државни орган или установа са јавним овлашћењима, већ трипарититно тело састављено од представника синдиката, послодавца и Владе, док министарство рада и социјалне политике обавља само административне послове.

Позивање министарства на општем управном поступку је неовановано, зато што Одбор за утврђивање репрезентативности није државни орган и није овлашћен даје мишљење, сагласност или потврду, већ предлог после спроведеног законом утврђеног поступка, на основу кога министар издаје решење које ни у једном делу не може бити у супротности са донетим предлогом.

Доношењем решења без утврђивања одлучних чињеница прописаних Законом, који су услови потребни за испуњавање репрезентативности, онемогућено је учешће представника синдиката у поступку утврђивања, чиме су повремено општи принципи Конвенције Међународне организације рада (број 87).

Исти преамет за утврђивање репрезентативности Синдиката радника у просвети Србије је био и на Одбору за утврђивање репрезентативности, али је доношење предлога одлагано зато што представљају није имао прописан број присутних, као и што присутници нису били од поднемоца захтева него од синдиката који су се удружили у Синдикат радника у просвети Србије, као и са датумом пре оснивања овог синдиката.

Такође, било је оспорено давање репрезентативности за подручје целе Републике зато што су подносиоци захтева имали чланове само у Београду и на подручју Војводине, а имајући у виду одредбе члана 224. Закона, који прописује да се репрезентативност синдиката утврђује за територију Републике Србије, односно јединице

територијалне аутономије или локалне самоуправе, односно у грани, групи, подгрупи или делатности. То значи да се репрезентативност првенствено утврђује за одређено подручје у грани, групи, подгрупи или делатности.

Пошто су представници Владе у Одбору оспорили рад Одбора и одбили да на законит начин утврђују чињенице потребне за одлучивање. Представници Само-стадног синдиката Србије су повучени из рада Одбора. Циљ овог повлачења је био да се преиспита рад представника Владе, као и рад на пружању административних услуга Министарства за рад и социјалну политику, а не незаконито преузимање надлежности за утврђивање репрезентативности од стране Министарства.

Синдикат образовања Србије, као ни остали репрезентативни синдикати у области образовања и васпитања на подручју Републике Србије, нису имали прилике да се у овом поступку, вођеном од стране Министарства изјасне, зато што је дигресом Министарства бр. 110-00-503/2009-02 од 27. новембра 2009. године, као прилог послат само захтев који је као такав и био споран у поступку утврђивања у предходном раду Одбора. Синдикат образовања Србије је у одговору на поднети допис упозорио Министарство на последице незаконитог поступка и кршење наведених одредаби Закона о раду.

Оваким поступком, јасно је да министар за рад и социјалну политику доношењем решења супротно одредбама Закона о раду, без предлога Одбора, утврђивања чињеница, који су услов за испуњавање услова репрезентативности и непосредног учешћа представника репрезентативних синдиката и организација послодавца, прекорачује своја овлашћења и доводи у сумњу циљеви и рад синдиката у остваривању социјалног дијалога у држави.

ЈОВАН ЈЕРКОВИЋ

Има ли разлога за оптимизам?

Познато је свима да је наша земља била у економској кризи дужи низ година, пре него што је до нас стигла и светска економска криза. Тако је постојао запослених, ионако лош, постао још гори и са све више јавно издано незадovolьства, чији смо сведоци (штрајкови, протести, претње итд.). Тек сада се прича јавно о ономе што смо сви видели - а то је углавном лоша приватизација са катастрофалним последицама по раднике (јер они у том процесу ионако и нису били битни).

Оно што карактерише нашу привреду углавном су сви елементи вишегодишњег негативног тренда: пад индустријске производње, бруто домаћег производа, висока инфлација и висока стопа незапослености, висока јавна потрошња, велико учешће све економије, велика неликвидност у привреди и све већи стопиши дуг (који је у последњих неколико година, утростручен и износи више од 33 милијарде долара). Приватизација још није завршена, а остале све мање предузећа која се могу продати за велике паве, које ћемо опет у потпуности (за још једну илустрију добродружја). Све је више корупција, све је више оних које баш бригу и за здравствено осигурање за послених, а камоли и за нешто више. Ружно лице првобитне акмулације капиталта.

А шта нам је ново донела светска криза? Наши даваоци кредита су смањили и инвестити и кредити, сматрају је извоз домаћих производа, а и куповина увозних производа (почиње се трошити онолико колико се има, уз уздржавање од куповине оног што и није неопходно). Мање је кредита из банака (на које смо се брзо навикли), а и постојећи су поскупели, па су многи у пролећу како у неизвесним околностима враћати неизвесне рате за подмигуге кредите.

Оно што је наша Влада понудила као своје решење су палијативне мере (уплата стажа или здрравственог осигурања за запослене у штрајку после дана и дана испрпљивања штрајкача и свих осталих, социјална помоћ за најсиромашније...). Занимљива је и мера

којом се предвиђа спречавање злупотреба у приватизацији. То ваљда зато што је спелећа мера потписивање споразума о социјалном партнерству, како би социјални партнери били задовољени макар и формом. Све то указује на неопостојање стратешких мера Владе као најважније у предлагању изласка из кризе, па онда и потези појединих министара за решавање појединачних проблема више слушајемо њиховом личном (страначком) маркетингу него озбиљном вођењу државних послова за добробит народа.

Све је мање страних инвестиција од којих се очекује отварање нових радних места, све више је затворених и напуштених фабрика. Све је мање могућности за запошљавање све већег броја незапослених. Они и њихове породице све су сиромашнији, са мање могућности за промену ситуације и статуса.

Од приближно 7,5 милиона (све старији) становника Србије готово милион је незапослених (регистровано их око 730 хиљада), што нас сврстава међу земље са највећом стопом незапослености у Европи (25,6%). Оних који раде све је мање - крајем 2009. регистровано је 1,8 милиона запослених. То је за 132.000 мање него пре годину дана (од тог броја запослених више од 100.000 не добија плату за свој рад, а не зна се за колико њих нису уплатили доприноси за социјално и здравствено осигурање). Они који нису запослени углавном се налазе у сивој економији, јер преживети се мора некакo.

А уз пораст цена на малу и трожкова, што мале што велике потрошачке корпе, просечне зараде запослених од око триста евра биле су довољне само за минималну потребну плату. Минимална цена рада у прошлој години (замрзнуто) износила је 87 динара по радном часу, односно око 150 евра месечно.

Како би се одржала макроекономска стабилност земље кредитима ММФ, прихваћен је њихов захтев (који је сада и наш захтев) да се реформише јавни сектор, односно смањи јавна потрошња и буџетски дефицит.

То значи замрзавање плата у јавном сектору, смањивање броја запослених (само у органима управе се број запослених од 8.000 у 2000. години повећао на 28.000 у 2009.). Истовремено, захтева се и реформа пензионог система, односно смањење буџетских давања за пензионере, јер је пензиони фонд у високом дефициту. Запослени ће све дуже радити, са неизвесним износима пензија, пошто је систем реформиран више пута у последњих неколико година, тако да пензионери стајали међу најугроженије категорије становништва. Однос броја запослених и броја пензионера указује на потребу продужавања радног стажа и тешку одрживост досадашњег пензионог система.

Каква је материјална ситуација запослених у јавном сектору, који је предмет највећих критика што се тиче потрошње? Са просечним платама већим него што је укупан просек (што је и логично, ако је реч о запосленима са већим коефицијентом образовања), али са недовољним да се макар исто живи као и протеклих неколико година. Са неизвесношћу останка на послу, већина је у стресној ситуацији - како преживети реформу.

Положај образовања се у ово време кризе поново третира као потрошња, која треба да се смањи - без обзира што сви подаци из беољког света говоре о томе да је то једина инвестиција која се исплати. Са већ годишњу и по истим платама (уз константан пораст трожкова сваке врсте), од запослених се очекује да уштеде држави тако што ће напустити образовање, а да нико не дође на њихово место - што значи много више рада за оне који остају, додатне напоре за спровођење бројних реформи које многи од њих не разумеју, а и задовољство што су остали да раде, да мотивишу децу на рад, да их припреме за занимање и живот, ма шта им се спремало у будућности. А и да прихвате да су за државу део проблема, а не део решења.

И на крају, одговор на питање са почетка - има ли разлога за оптимизам? Верујемо да има - јер увек се најће оних којима је довољно звездано небо над главом.

Б. В.

Из правног угла

СВИ НЕЗАДОВОЉНИ

Данашњи запослени мора да заради за сопствену пензију у будућности и за пензије оних који су их давно зарадили, али их је неко давно и потрошио, тако да су сви незадовољни.

Економска ситуација и друштвено-материјални положај запослених

Заједничка Изјава синдиката Централне и Источне Европе у Паневропској организацији

За бољи положај

Синдикати образовања из земаља Централне и Источне Европе сагласили су се 6. и 7. фебруара 2010. у Будимпешти да дискутују о положају и заступљености ових земаља у органима Интернационале образовања, односно Паневропској структури.

Састанак је заказан после догађаја на Ступиштини европских синдиката, одржаног у Варшави, на којој није усвојен предлози нови статут, а гласање се готово претворило у скандал због намере да се промене правила после гласања – не би ли се резултат променио. Исход свега је да статут није усвојен, али и да кандидат за потпредседника из региона, чију номинацију је подржао велики број земаља, није изабран, тако да наш регион сада нема свог представника који треба да представља наше интересе и потребе.

После озбиљних разговора, учесници су се сагласили о заједничкој изјави, којом намеравају да окрену пажњу европских органа Интернационале образовања на своје незадовољство.

Изјава

1. Као представници земаља Централне и Источне Европе, реформишемо основне идеје изражене у закључцима првог СЕЕ састанка, одржаног 2002. на Бледау у Словенији. Верујемо да још имамо много заједничких питања која се тичу друштвеног значаја образовања и наставника и њихових синдикалних организација; да би наши проблеми могли лакше да се решавају у међусобним комуникацијама, размени мишљења, заједничким акцијама и заједничком раду на постизању ефикасних резултата у синдикалним активностима и представљању на европском нивоу.

2. Метод вођења последње Скупштине одржане у Варшави био је апсолутно неприхватљив, пошто је то био покушај довођења под знак питања резултата гласања о

новом статусу. Сугеришемо да Паневропски Комитет расправља како да се убудуће избегну расправе о процедурима и како да се сачувају етички стандарди током састанка. Очекујемо да, тим поводом, буду усвојени одговарајући закључци на састанку Паневропског комитета.

Резултати гласања о потпредседништва Паневропске структуре – ЕПУСЕ, на којима је одбачен кандидат који је добио подршку већине синдиката образовања из земаља Централне и Источне Европе, осећамо као казну за гледшта која смо представљали током расправе о структурним променама.

3. Сматрамо да нисмо довољно представљени у Паневропским тимима и два Стална комитета. Разлоге видимо у успостављеним структурама, које не одговарају нашим потребама, финансијским ограничењима за већину организација и недовољној видљивости и доставања информација са активности Паневропске структуре у којима нисмо у могућности да учествујемо. Округли сто земаља Централне и Источне Европе је изгубио своју основну идеју и више не одговара потребама организација у региону. Он треба да се реструктурира као начин унапређења регионалног положаја чланова на европском нивоу.

4. Јачање сарадње између СЕЕ земаља допринеће јединству Интернационале образовања и јачању Европске регије у ЈО тиме што ће олакшати потребама свих чланова. Та сарадња ће, такође, допринети јачању ЕПУСЕ, који је социјални партнер у образовном сектору на нивоу ЕУ и унапредити европски социјални дијалог. Тиме ће се јачати и улога ЕПУСЕ, као члана секторске федерације за образовање и обуку њутгар ЕПУС.

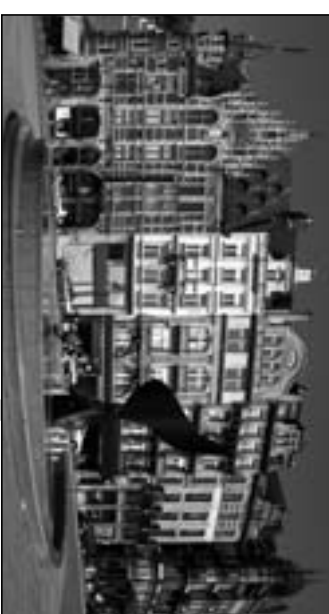
5. Однос између (за нас веома високе) чланарине и гласачке снаге синдиката – без корективних фактора ставља пред наше организације препреку, која нам не дозвољава да изразимо своје интересе и потребе у Паневропској структури и представљеност у тимима Интернационале образовања.

Утицај Светске економске кризе

У Бриселу је 11. и 12. фебруара 2010. одржана седница Сталног комитета за високо образовање и истраживање у чијем раду је учествовао и представник Синдиката образовања Србије др Дејан Мишковић.

На седници је за председника поново изабран представник Данске Јанс Брад Јенсен, а за потпредседнике Доминик Ласар из Француске и др Крунослава Писк из Хрватске. Стална тема којом се бави овај комитет је ток развоја Болонског процеса у Европи и улога синдиката (Интернационале образовања) у групи за праћење Болонског процеса. Активности, које су обележиле претходни период, односе се на почетак рада Европске агенције за осигурање квалитета. То подразумева да ће и националне агенције за осигурање и праћење квалитета морати да буду регистроване на европском нивоу, како би био обезбеђен уједначен приступ оцени квалитета и тиме омогућено функционисање основне идеје Болонског процеса, - заједнички простор високог образовања по уједначеним критеријумима квалитета.

Најважнији посао Комитета је надрт Декларације Интернационале образовања за министарски састанак, који ће у марту бити одржан у Бечу и Будимпешти. Тада се састају министри образовања свих земаља потписница Болонске декларације и оцелују досадашњи рад, националне извештаје, као и активности за наредне две године. Наша земаља је у последња два извештаја добила повољне оцене, али синдикат није укључен у претму националног извештаја, без обзира што један део оцена зависи од те сарадње. Интернационала образовања је, као организација - представник запослених, добила пре неколико година статус посматрача и активно учествује у раду министарских састанака и сталне групе за праћење Болонског процеса, док националне организације синдиката у већини земаља још не

мају тај статус. За министарски састанак припремљени су и резултати истраживања о примени Болонског процеса и утицају на положај запослених. Синдикат образовања Србије је учествовао у овом, као и у претходном истраживању. Посебан напонак у овом истраживању био је на повећање административних и других обавеза наставника, до којих је дошло применом Болонског процеса, и други аспекти њиховог положаја.

Интернационала образовања активно сарађује са Европском студентском асоцијацијом и у сарадњи са студентским представницима прати неколико најважнијих аспеката који се тичу и студентства и запослених у високом образовању. Једна од њих је везана за мобилност наставника и студентства. Према је то један од битних елемената Болонског процеса, он се не реализује, јер у примени наилази на бројне препреке - од материјалних предуслова до признавања социјалних и других права запослених, укључено рад у другим земаљима. Заједнички пројекат Интернационале образовања и студентске асоцијације је, веома за нову парадигму у образовању - учење усмерено на студента. Основна идеја је да се истраже практичне импликације промене досадашње парадигме са наставника на студента. Потребно је са овом променом у филозофији образовања се повећаном развојношћу оних који уче, повећаним захтевима за подизањем квалитета образовања и једнакости у учењу у контексту целокупног образовања.

Посебна тема којом се бавио Комитет је утицај светске финансијске и економске кризе на високо образовање. Сви синдикати су заклоњени да укратко изнесу олене о утицају кризе на високо образовање и истраживање, као и изаовне који стоје пред синдикатима, такође је, као важна, истакнута разлика утицаја на процес настава у високом образовању и истраживању.

Рад Комитета ће у наредном периоду бити унапређен коришћењем нове заједничке мреже у оквиру јединице за комуникације Интернационале образовања. Тиме ће се информације ефикасним разменивати и састанци одржавати и без присуства чланова, што ће олакшати рад, потпуно у условима великих трошкова учешћа на састанцима.

Р. С. П.

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

“Образовање за све” у кризи

Очекивања за постигнуће универзалног основног образовања до 2015. година гледе - закључак је групе за праћење реализације циљева акције „Образовање за све”. Установљен 2000. године на Светском образовном форуму у Дакару, овај циљ је далеко од реализације. Узрок је недостатак 12 милијарди долара помоћи, коју су обећале најразвијеније земље света, а нису их дале земаљама у развоју.

Последњи извештај UNESCO-а наводи да је 72 милиона деце било изван школе 2007. године, а да ће их ван школе 2015. остати 56 милиона ако трендови финансирања остану исти. У извештају се, такође, наводи да девојчице чине 54 одсто деце изван школе, да је писменост највећи проблем, јер је 759 милиона одраслих неписмено, од чега су две трећине жене. Милioni дече напуштају школу, а да нису стекли основне вештине. Да би се постигли циљеви универзалног основног образовања, биће потребно 1,9 милиона нових наставника. На састанку у Адис Абеби је одлучено да радна група није добро урадила свој посао праћења донаторских активности. Истакнуто је да 16 милијарди долара потребних да се постигне универзално примарно образовање и шире циљеви „Образовања за све” чине само два процента суме издвојене да се слажу четири банке у Великој Британији и САД.

Б. В.

ВЕСТИ СА ТЕЛЕКСА

Превише непписмених у БиХ

Према проценама аналитичара, највише непписмених у Европи је у Босни и Херцеговини. Процењује се да их има између 400.000 и 700.000, а синдикати образовања сматрају да се број елементарно непписмених после рата убрзано у односу на претходно стање. Основно образовање је законска обавеза, али се проблемом образовања више бави невладин сектор него званичне власти, тврде синдикати. Према последњем обављеном попису становништва 1991. у БиХ је било 9,9 одсто непписменог становништва, што је и тада био изузетно висок проценат.

Образовање у БиХ је у надлежности ентитета и кантона, тако да нема заједничке стратегије за борбу против непписмености. Република Српска је у односу на федерацију направила искорак тиме што је усвојен Закон о образовању одраслих и формирао Завод за образовање одраслих. Председник Синдиката образовања, на уке и културе Републике Српске мр Стеван Милић тврди да се број непписмених у БиХ после рата повећао, али да је постало стање одраз укључених односа у друштву - јер млади не виде перспективу и сматрају да им школа не помаже много у проналажењу посла.

Р. С. П.

Састанак Сталног комитета за високо образовање и истраживање

Традиција квалитетног образовања

Последњих година Финска је константно високо рангирана на врху OECD-овог PISA тестирања. Финском синдикату образовања (ОАЈ) често бивају упућена питања, како то раде и како је тајна њиховог успеха?

Дуга традиција висококвалитетног образовања наставника сматра се кључним фактором у успеху финског система јавног образовања. Учитељи у основним школама се образују на универзитетском нивоу мастер степена још од седамдесетих година прошлог века. Успех младих Финца у учењу заснован је на добро обученим универзитетски образованим учитељима, истине Ерки Кангасиниemi, руковођилац ОАЈ.

Образовање наставника на високом академском нивоу учинило је и просветну професију атрактивнијом. Фински наставници морају проћи врло ригорозне испите пре него што започну студије. У ствари, руковођилац ОАЈ, образоване наставника на високом академском нивоу учинило је и просветну професију атрактивнијом. Фински наставници морају проћи врло ригорозне испите пре него што започну студије. У ствари,

Школа - институција за избегавање?

Ових дана у штампи (автор Д. Словџи) објављени су неки од резултата заједничког истраживања, које су, за потребе Министарства просвете, реализовали Завад за вредновање квалитета образовања и васпитања и Институт за психологију Филозофског факултета у Београду. Први резултати саопштени су на скупу Емпириска истраживања у психологији, а о укупним резултатима ће се више знати када их Министарство учини доступним јавности.

Истраживање је реализовано на репрезентативном узорку од 4.800 ученика првих разреда средње школе и 1.250 њихових наставника. Оно што је истакнуто као најважније у истраживању су ставови ученика о школи – велики број није мотивисан и не види сврху образовања. Школу доживљавају као „нешто што се мора“, а не нешто што је важно за живот. Време проведено у школи сматрају као одузета времена за „важније ства-

рмиа се само приближно 11 одсто студената који се прилаве на образовање за учитеље, каже Кангасиниemi и наглашава да није истовална разлика у свим секторима обуке.

Фински наставници морају да прођу кроз екстензивно образовање и обуку до мастер нивоа и када дођу на посао, чекају их мала одлеђања и добро опремљене учионице.

Реорганизација образовања наставника пре 30 година блиско је повезана са реформом читавог финског система образовања.

Седмдесетих година извршена је транзиција од система паралелних школа ка систему униформисаног свеобухватног јавног образовања у којем сваки ученик завршава најмање девет година основношколовања.

У тим годинама ученици су у различитим разредима. Просечно има 20 ученика од првог до шестог разреда и 18 од седмог до деветог разреда. Ипак, то су само просеци и још има одлеђања и са 36 ученика.

Из међународне перспективе, обавезни полагањ у школу у Финској почиње релативно касно – пре него што дете направи седм година. Захтеви су исти за сву децу у школи општег смера, после чега они бирају или више средње или стручно образовање – или оба истовремено.

Универзитетски ниво образовања наставника је заснован на социјално педагошком знању и професионалности у изабраном предмету који ће предавати. Сви учитељи почетници су, такође, ангажовани у истраживању, које их

подржава током каријере у односу на њихово педагошко размишљање и професионални развој.

Од 1995. године образовање предшколских васпитача, који раде са децом од узраста једне до шест година, засновано је на универзитетском бачелор нивоу студија. Пре тога они су се образовали на политехничким академијама.

Један од задатака које је синдикат ОАЈ поставио је да се подипне ниво образовања васпитача у предшколским установама на ниво мастер степена. Сами Финци кажу да, упркос свему, има још много тога да буде урађено, те и да они који доносе одлуке још нису схватили да малтрди узрасти, такође, морају да имају оптимално образоване васпитаче.

Свеобухватна школска реформа и реорганизација образовања наставника поддржала се са појавом ОАЈ као општег синдиката образовања. ОАЈ сада представља све секторе, од васпитања у предшколским установама до универзитетских наставника и у њега је уложено 95 одсто финских наставника.

ОАЈ је стално ангажован у блиској сарадњи са универзитетима на континуираном унапређењу образовања наставника. У том раду важан извор поддршке и енергије у одлеђању и у синдикату су студенти, који се образују за наставнике и који су кроз своја удружења чланови ОАЈ.

Ritva Seppä, развојни сектор ОАЈ /Објављено у часопису Интернационално образовање, Свет образовања“, бр. 32, децембар 2009./

Превод са енглеског: **Б. ВИШНИЋ**

ри“. Основни ставови су – важно је „наћи се“ и са што мање уложеног труда постићи што више. Велика сматра да успех у животу не зависи од образовања. Истраживање је потврдило чињеницу постојања јаке разлике између наставника и ученика.

Велики број наставника сматра да је њихов посао само да предају трајиво, не и да мотивишу ученике. Велики проблем је обострано негативко понашање и ученика и наставника. Ученици, који су спремни на обмане, преваре, сналажење. Наставника - који вређају ученике.

Стручњаци истичу да је главни разлог неуспеха ученика везан за њихову анксиозност која потиче од оценавања и казни. То доприноси да се окрећу од школе ка улици.

Наравно, није све тако црно. Има и ученика и наставника који одговорно и са гљубљом раде свој посао. Има наставника који подстићу ученике, јасно излажу своје критеријуме и очекивања и отво-

рени су ка ученицима, па су и уважени. Исто тако, има и ученика који су одговорни, ефикасни и не вређају.

Сви који су учествовали у анкети слажу се да су програми преобимни, застарели и без контакта са животом. Више од четвртине (26 одсто) наставника задовољни су својим послом и подстицају децу на ученике. 36 одсто њих факел мотивише строгости, кажњавањем и ауторитетом, а чак је 14 одсто наставника незадовољно и сматра да се ништа не може поправити.

Код брака је само 17 одсто мотивисано, док их је 42 одсто анксиозно и незаинтересовано, а 19 одсто није мотивисан.

И многи родитељи оценају да школа није важна у систему вредности њихове деце, а има их који и учествују о обезбеђивању школских вредности – омањивавању наставника, правдању изостанка, повлађују деци итд.

Р.С.П.

Кључ и за нове компетенције

У Београду је на иницијативу Министарства просвете Србије, уз подршку Савета Европе и Европске фондације за обуку организована неформална конференција министара образовања западног Балкана са темом:

„Трансверзалне компетенције наставника у различитим демократским друштвима – упоредни преглед развоја у земљама западног Балкана“. Земље западног Балкана у новој географији су земље бивше Југославије и Албанија, док су представници Словеније учествовали као веза са ЕУ. Представници тих земаља били су чланови државних делегација, високи функционери министарства образовања у својим земљама.

Резултати скупа ће бити представљени на Министарској конференцији посвећеној политицима образовања наставника, која ће у јуну бити одржана у Словенији, а у склопу регионалних иницијатива и сарадње земаља са сличним образовним системима и проблемима.

Полезни задатак конференције био је да се „разговара о компетенцијама, вештинама, ставовима и вредностима свих наставника како би допринели изградњи демократских друштва, са фокусом на трансверзалне компетенције.

Идеја Нордијског савета министара у регионалној сарадњи у образовању наставника могу да ти идеју како их применити и да на њих подучи. Полезни став је дефиниција компетенција као „суочавања са комплексним захтевима, осланајући се на мобилност, креативност и социјалних ресурса (укључујући вештине и ставове у датом контексту)“, а „трансверзалне компетенције се сматрају вишеструким компетенцијама које букално пресецају области и могу се примењивати у различитим контекстима. Трансверзалне компетенције су, такође, повезане са вредностима и ставовима, укључујући и мотивацију ученика. Најважнија трансверзална компетенција је научити како учити“, истиче се у полезним ставовима за конференцију. За развој трансверзалних компетенција, један од предлозова је већи нагласак на учење него на подучавање, на активан процес учења него пасиван пријем информација и само оценавање ученика више него на традиционално оценавање наставника. Ти предлогови су у доброј мери испуњени у државама које су прошле кроз реформе и у којима постоји јавно мњење које се

односи на разумевање демократског друштва, идентитета и различитости, пише у образовању. Да би наставници развили трансверзалне компетенције код својих ученика, потребно је да их и сами стекну.

Шта су трансверзалне компетенције за наставнике? Оне укључују способност да се ради са другима и подржава самосталност у учењу, као и вештине заједничког и тимског учења код ученика и студената који тако усавршавају и побољшавају социјално учење. Оне подржавају наставнике у коришћењу савремених информационих технологија како би имали приступ знању, развијали критичку анализу знања и ефикасно преносили знање и подржавали ученике у стицању знања и владању знањем. Трансверзалне компетенције подразумевају рад наставника са широм заједницом, како би припремили ученике да буду грађани Европе и да допринесу развоју социјално инклузивног друштва.

Савет Европе усмерава развој трансверзалних компетенција кроз два пројекта. Политика је првас за учење социјалних различитости и Програм образовања за демократско грађанство и образовање за гљудска права, којим се установавају компетенције које подржавају наставнике у промовисању демократских вредности кроз активну, партиципативну наставу.

Стицање ових трансверзалних компетенција се од наставника очекује у контексту њиховог доживотног учења и континуираног стручног усавршавања. Али, развој трансверзалних компетенција треба да почне у оквиру иницијалног образовања наставника.

То захтева промене у образовању наставника, јер оно сада не пружа могућност студентима наставничких професија да развију трансверзалне компетенције. Додатна баријера је и то што они који се баве образовањем наставника ни сами не поседују развијене трансверзалне компетенције. На универзитетима се знање стиже унутар одвојених научних дисциплина са ограниченим подучавањем унапређивања трансверзалних компетенција, а и процес оценавања и оквир квалификација нису спремни да прихвате трансверзалне компетенције.

Све то подразумева неопходне промене на више нивоа: - на нивоу политике – промене у националном оквиру квалификација, које би обухватале трансверзалне компетенције, уз одговарајуће облике процене, формалног признавања и награђивања;

- у образовању наставника – потребна је структурна реформа наставних програма која уводи и примером показује трансверзалност, интердисциплинарност и мобилност, која студентима обезбеђује наставнике који имају искуство у раду са другима, раду са знањем, технологијом и индормацијама, раду са друштвом и учувањем и које пружа могућност за разматрање ових искустава;

- у школи – потребно је учинити да школа буде место где ће наставници стицати искуство и праксу у трансверзалним компетенцијама.

Министар образовања Србије др Жарко Обрадовић истакао је досадашња искуства у реформи образовног система у нашој земљи, али и истакао потребу промена у образовању наставника, јер нису дефинисане наставничке компетенције, а предметним наставницима оне недостају.

Синдикатно

Изаваач: СИНДИКАТ ОБРАЗОВАЊА СРБИЈЕ, Дечанска 14, 11000 Београд ● Главни уредник: БРАНИСЛАВ ПAVЛОВИЋ ● Уредник: САША ЛУКОВИЋ ● Редакцијски колегијум: БОРКА ВИШНИЋ и МИОДРАГ КАМЛЕРЕЛИЋ ● Телефон: (011)32-33-229 ● Тираж: 4000 ● www.sind-obr.org.rs ● E-mail: obrazovanje@sindikats.rs ● Графичка припрема: ДИМИТРИЈЕ ПAVЛОВИЋ ● Штампа: СИГНЕТА - Београд

СIP - каталогизација у публикацији Народна библиотека Србије Београд - Синдикатно перо ISSN 1451-7574 COBISS.SR-ID 120073740

Промене у образовању наставника (I део)